Wieluń

Kategorie: Miejsca

Getto w Wieluniu (niem. Welungen) powstało w marcu 1941 r., w obrębie ulic Kilińskiego, Krakowski Zaułek, Krakowskie Przedmieście, Targowa i pl. Targowy. Miało ono charakter otwarty, a Żydom wolno było poruszać się poza jego obszarem, z wyjątkiem dni handlowych – we wtorki, w piątki, a później także w niedziele. W grudniu 1940 r. w mieście znajdowało się około 4 tys. Żydów, w tym 450 osób z innych miast, m.in. z Lututowa i Praszki.

Na początku okupacji Niemcy mianowali żydowską Radę Starszych (vide Rada Żydowska), do której weszli Tuwje Chaim Lipszyc, Benjamin Warszawski, Maurycy Lewkowicz i Chaim Ber Najman. Wkrótce po utworzeniu Judenratu Niemcy aresztowali jednak prezesa Lipszyca, wywieźli go do lasu pod Mierzycami i tam rozstrzelali. Jego następcą w Radzie Starszych został Mordechaj Bruder, który kolaborował z Niemcami.

W sierpniu 1941 r. Niemcy przeprowadzili wywózki do obozów pracy przymusowej w Wielkopolsce, które były regularnie powtarzane. Pierwszy etap likwidacji getta nastąpił w kwietniu 1942 r.; część jego więźniów została wtedy rozstrzelana na cmentarzu żydowskim, około 2 tys. osób wywieziono do obozu zag?ady w Che?mnie nad Nerem.

Drugi etap likwidacji getta obejmował również Żydów z powiatu wieluńskiego (w liczbie około 10 tys. osób), przywiezionych do Wielunia. Wówczas wszystkich Żydów, łącznie około 5 tys. osób, zamknięto w kościele. Wiele osób zmarło z wycieńczenia bądź zostało zamordowanych. Po mniej więcej tygodniu oczekiwania władze niemieckie dokonały selekcji, w której wyniku wybrano 16 sierpnia 1942 r. 88 osób, a 23 sierpnia 1942 r. 909 osób. Wybranych umieszczano najpierw w barakach na przedmieściach Wielunia – Bugaju, skąd następnie transportem kolejowym przewożono ich do getta łódzkiego. Pozostałych wywieziono i zamordowano w obozie zagłady w Chełmnie nad Nerem.

Izabela Terela

Źródła

AIPN, GK 209/1154; APŁ, 278/994, ibid., 278/989–999;

D. Dabrowska, Zagłada skupisk żydowskich w “Kraju Warty” w okresie okupacji hitlerowskiej, „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego”, 13-14, 1955., s. 122–184; T. Olejnik, Zagłada ludności żydowskiej w powiecie wieluńskim w latach okupacji hitlerowskiej, „Rocznik Łódzki” 1980, t. 29.

Tagi

deportacje eksterminacja

Data aktualizacji: 07-11-2026

Data dodania: 03-09-2025